

ДІАГНОСТИЧНІ ТА ТЕРАПЕВТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ КАТАТИМНО-ІМАГІНАТИВНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ

І.О. Цілінко

кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології
Херсонського державного університету

Психотерапія в сучасному світі набуває стрімкого розвитку: базові напрями психотерапії широко досліджуються, з'являються новітні психотерапевтичні методи та методики. Одним із цікавих, актуальних для терен України та Європи є метод глибинно-орієнтованої психотерапії – кататимне переживання образів, цільові та терапевтичні впливи якого розкриваються в даній публікації.

Концепція кататимно-імагінативної психотерапії базується на традиції європейської глибинної психології. Засновник даного напрямку німецький психотерапевт Ханскарл Льюїнер, наголошує, що у змісті сновидіння наяву, можна побачити символічне уявлення несвідомих та підсвідомих конфліктів. Компромісне утворення між афективно-інстинктивними імпульсами до захисних процесів відображають як актуальні емоційні проблеми, так і генетичні глибинні форми конфліктів, що беруть початок з дитинства [4].

Еберхард Вільке визначає символдраму, як одну із самих креативних форм психотерапії, яка використовує закладені в особистості можливості для розвитку і духовного зростання [3, с.7].

Я.Л. Обухов зауважує, що символдрама – це напрям психотерапії, який базується на принципах глибинної психології, в якому використовується особливий метод роботи з уявою, для того, щоб зробити наявними несвідомі бажання особистості, її фантазії, конфлікти і механізми захисту, а також відносини переносу і супротиву [2, с.5].

Основу символдрами складає фантазування у формі образів на вільну або задану тему (мотив). Серед особливостей даного напрямку, важливими на думку Я.Л. Обухова є наступні: використання уявлення образів за чітко розробленою

схемою; структурованість методу; фундаментальна теоретична база, а також мінімальність сугестивних факторів, що в цілому вказує на гуманність і забезпечує високу ефективність даного методу [2, с.9].

У. Барке и К. Нор вирізняють три терапевтичні функції імагінацій: функція вираження і прояснення (уявлення символів образно може слугувати відправним пунктом конфронтації на імагінативному рівні, надавати додаткову можливість креативного пошуку вирішення проблеми у формі уявної дії, або відчувати не присвоєні до цього власні аспекти і опрацьовувати обмежуючі імпульси Над-Я); функція стабілізації (психофізіологічний стан релаксації, перехід від бесіди до імагінації, можливість регулювати дистанцію у цьому процесі); формуюча структура функція (терапевтичні функції холдингу і контейнування, що призводить до розвитку регуляції афектів та реальному світосприйняттю. Також уявлення імагінацій здатні укріплювати системи самості або частково долати розщеплення, за допомогою окремих інтервенцій) [1, с.36].

Напрацювання теоретичного та емпіричного дослідження особистості пацієнтів в процесі і результаті використання кататимно–імагінативної психотерапії, дозволяють говорити про різнобічний вплив даного психотерапевтичного напрямку на психіку особистості, в залежності від її організації. Так, робота в символічно-уявній області особливо необхідна пацієнтам, які в силу їх шизоїдної структури мають занадто розвинений захист – інтелектуалізацію, яка допомагає їм несвідомо захиститись від оцінок і ярликів. У пацієнтів з ведучою психосоматичною симптоматикою, робота в символдрамі надає можливість пережити інсайт відносно взаємозв'язку тілесного і психічного. Травмовані пацієнти отримують особливу користь від імагінацій, оскільки вони можуть бути спрямовані до імагінативних інтроєктивних дисоціацій. Депресивним пацієнтам імагінації допомагають полегшити регуляцію «близькості-дистанції, яке дається їм особливо складно по причині внутрішніх проблем з кордонами. Пацієнти з порушенням адаптації

отримують користь у стабілізуючих, Я-укріплюючих функцій імагінацій [1, с.39].

Таким чином, на основі вищевикладеного, можна говорити про широкий спектр діагностичних та терапевтичних можливостей кататимно-імагінаційної психотерапії: робота з внутрішніми конфліктами і їх захистом за допомогою імагінацій виконує функцію вираження і прояснення у процесі уявлення образу; підтримку при регресії в ситуаціях перенавантаження виконує функція стабілізації; зміцнення системи самості, що стимулює дозріванню і подоланню розщеплення, виконує формуюча структура функція. Отже, символічне уявлення мотивів символдрами дозволяє використовувати даний метод, як інструмент психодіагностики (на суб'єктивному і об'єктивному рівнях), і як екологічний психотерапевтичний інструмент, що має широкий спектр застосування.

Література:

1. Барке У., Нор К. Кататимно-імагінаційна психотерапія : учебное пособие по работе с имажинациями в психодинамической психотерапии. М. «Когито-Центр», 2019. 397 с.
2. Обухов Я.Л. Символдрама. Введение в основную ступень. Ростов-на-Дону : ООО «Мини Тайп», 2005. 120 с.
3. Символ и Драма: сцена психотерапевтического пространства. *Ил. сборник научн.-практ. статей МООСПС* : под. ред. Р.П. Еслюка. Харьков : Новое слово, 2002. 228 с.
4. Ханскарл Лейнер Кататимное переживание образов. Изд-во : «Эйдос», Москва, 1996. 253 с.